

**ĐẠI HỌC HUẾ
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC**

NGUYỄN MẬU HÙNG

**VAI TRÒ CỦA VƯƠNG QUỐC PHỔ TRONG QUÁ TRÌNH
THỐNG NHẤT NƯỚC ĐỨC (1848-1871)**

**Chuyên ngành: Lịch sử thế giới
Mã số: 9229011**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ LỊCH SỬ THẾ GIỚI

Huế - 2019

Công trình được hoàn thành tại: Trường Đại học Khoa học, Đại học Huế

Người hướng dẫn khoa học: PGS. TS. Nguyễn Văn Tân

Phản biện 1:.....

Phản biện 2:.....

Phản biện 3:.....

Luận án được bảo vệ tại Hội đồng chấm luận án cấp Đại học Huế

Địa điểm:.....

Thời gian:.....

Có thể tìm hiểu luận án tại thư viện: Thư viện Trường Đại học Khoa học, Đại học Huế và Thư viện Quốc gia Việt Nam.

A. PHẦN MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Quá trình thống nhất nước Đức giữa thế kỷ XIX là một vấn đề vừa mang tính giai cấp và dân tộc, nhưng đồng thời vừa mang tính quốc tế và thời đại. Vương quốc Phổ không phải là lực lượng duy nhất muốn thay đổi trật tự hiện tồn bằng một trật tự mới có lợi hơn cho các bên tham gia tạm thời thất thế. Phổ ngay từ đầu cũng là lực lượng không phải có thể tự quyết được mọi vấn đề có liên quan đến vận mệnh của chính mình cũng như của các dân tộc khác. Vậy, tại sao từ chỗ không còn gì để mất trong Hiệp ước Tilsit năm 1807, Phổ lại trở thành không chỉ lực lượng đã đảm đương và hoàn thành sứ mệnh lịch sử thống nhất nước Đức năm 1871 mà còn thay đổi bản đồ chính trị châu Âu và đưa nước Đức trở thành một cường quốc công nghiệp hàng đầu thế giới đầu thế kỷ XX? Tại sao cùng tham gia vào quá trình thống nhất nước Đức giữa thế kỷ XIX không chỉ có Vương quốc Phổ, nhưng cuối cùng chỉ có Phổ thực hiện được tham vọng thời đại, trong khi các lực lượng có liên quan khác lần lượt bất lực nhìn Phổ qua mặt giành lấy mục tiêu của mình? Trả lời các câu hỏi đó chính là lý do tại sao việc nghiên cứu vấn đề *vai trò của Vương quốc Phổ trong quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871)* trở nên cấp thiết.

2. Mục tiêu và nhiệm vụ nghiên cứu

2.1. Mục tiêu nghiên cứu

- Tái hiện lại bức tranh toàn cảnh về quá trình thống nhất nước Đức giữa thế kỷ XIX theo con đường của Vương quốc Phổ.

- Làm rõ vai trò đặc biệt quan trọng của Vương quốc Phổ trong quá trình giải quyết vấn đề nước Đức trong những năm 1848-1871.

- Đưa ra những kết luận mang tính so sánh về vai trò của Vương quốc Phổ cũng như đặc điểm và tác động của quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871) đối với các bên tham gia khác.

2.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

- Phân tích các nhân tố chủ quan và khách quan góp phần quyết định vị trí lãnh đạo của Phổ trong quá trình giải quyết vấn đề nước Đức thế kỷ XIX.

- Giải thích tại sao trong bối cảnh có nhiều lực lượng khác nhau cùng tham gia, nhưng chỉ có Vương quốc Phổ đạt được mục tiêu cuối cùng như mong muốn.

- Đánh giá vai trò của Vương quốc Phổ trong quá trình thống nhất nước Đức, giải thích đặc điểm, và phân tích tác động của quá trình thống nhất nước Đức giữa thế XIX đối với các bên liên quan.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

3.1. Đối tượng nghiên cứu

- Vai trò của Vương quốc Phổ trong quá trình thống nhất nước Đức những năm 1848-1871.

- Các nhân tố chủ quan và khách quan góp phần quy định vai trò lãnh đạo của Vương quốc Phổ trong quá trình giải quyết vấn đề nước Đức thế kỷ XIX.

- Thực tiễn lịch sử quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871) dưới sự lãnh đạo của Otto von Bismarck cũng như mối quan hệ giữa vấn đề nước Đức thế kỷ XIX với các quá trình lịch sử có liên quan khác.

3.2. Phạm vi nghiên cứu

3.2.1. Về mặt thời gian

Đề tài này chọn giai đoạn từ năm 1848 đến năm 1871 làm giới hạn nghiên cứu chủ yếu của mình tương ứng với thời kỳ từ cuộc Cách mạng 1848-1849 đến cuộc Chiến tranh Pháp-Phổ 1870-1871.

3.2.2. Về mặt không gian

Đề tài này chỉ giới hạn không gian nghiên cứu vào các diễn biến lịch sử liên quan đến vấn đề nước Đức thế kỷ XIX diễn ra trong phạm vi lãnh thổ của LB Đức 1815-1866 và Đế chế Đức (1871-1918) sau đó.

3.2.3. Vấn đề nghiên cứu

Quá trình thống nhất nước Đức giữa thế kỷ XIX là một vấn đề phức tạp, nhưng đề tài này chỉ tập trung nghiên cứu và làm sáng tỏ:

- Vai trò của Vương quốc Phổ trong quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871).

- Bối cảnh quốc tế cũng như trong nước có ảnh hưởng đến quá trình thống nhất nước Đức giữa thế kỷ XIX.

- Quá trình giải quyết vấn đề nước Đức thế kỷ XIX theo con đường chiến tranh cách mạng của Vương quốc Phổ từ cuộc Cách mạng 1848-1849 đến cuộc Chiến tranh Pháp-Phổ 1870-1871.

4. Các nguồn tài liệu

- Các tài liệu kinh điển: gồm các tác phẩm của chủ nghĩa Mác-Lênin bàn về chủ nghĩa tư bản và các cuộc cách mạng tư sản thời cận đại.

- Các nguồn tài liệu gốc ở các trung tâm lưu trữ của Cộng hoà LB Đức về lịch sử nước Đức thế kỷ XIX và Vương quốc Phổ.

- Các nghiên cứu bằng nhiều ngôn ngữ khác nhau về vấn đề nước Đức thế kỷ XIX đã được công bố bằng nhiều hình thức khác nhau.

5. Phương pháp luận và phương pháp nghiên cứu

5.1. Phương pháp luận

Đề tài này được triển khai trên cơ sở phương pháp luận nghiên cứu lịch sử của chủ nghĩa Mác-Lênin về các quá trình cách mạng ở các nước tư bản chủ nghĩa thời cận đại và vai trò của giai cấp tư sản trong quá trình hình thành các quốc gia nhà nước mang màu sắc tư bản chủ nghĩa.

5.2. Phương pháp nghiên cứu

Đề tài vai trò của Vương quốc Phổ trong quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871) được tiếp cận, nghiên cứu, và giải quyết bằng phương pháp lịch sử và phương pháp logic trong sự kết hợp với các phương pháp chuyên ngành và liên ngành có liên quan khác. Tiêu biểu nhất trong số này là các phương pháp so sánh, phân tích, và tổng hợp.

6. Đóng góp của luận án

Thứ nhất, đề tài đã đặt ra và góp phần giải quyết một trong những vấn đề có tính bản chất nhất của lịch sử nước Đức thế kỷ XIX nói riêng và quá trình tiến lên hiện đại của nước Đức thời cận đại nói chung.

Thứ hai, đề tài cung cấp thêm một góc nhìn mới rất có hệ thống về diễn trình cũng như bản chất của quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871) theo con đường của Vương quốc Phổ.

Thứ ba, đề tài cung cấp thêm một hệ thống các thuật ngữ khoa học về lịch sử nước Đức thế kỷ XIX để giới nghiên cứu Việt Nam có thể tiếp cận vấn đề dễ dàng hơn trong các công trình có liên quan về sau.

Thứ tư, đây là công trình nghiên cứu khoa học đầu tiên của Việt Nam đi sâu nghiên cứu và tập trung làm rõ vai trò của Vương quốc Phổ trong quá trình thống nhất nước Đức giữa thế kỷ XIX.

Thứ năm, đề tài là một nguồn tư liệu tham khảo chuyên sâu cho những người có quan tâm về lịch sử nước Đức thế kỷ XIX nói riêng và lịch sử châu Âu cận đại nói chung. Trong đó, có rất nhiều thông tin tư liệu và kết luận khoa học lần đầu tiên được công bố ở Việt Nam.

7. Bố cục của luận án

Ngoài phần mở đầu, kết luận, tài liệu tham khảo, và phụ lục, luận án được cấu trúc thành bốn chương chính như sau:

Chương 1: Tổng quan tình hình nghiên cứu

Chương 2: Bối cảnh quốc tế, khu vực và trong nước quy định vai trò lãnh đạo của Vương quốc Phổ trong quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871)

Chương 3. Vương quốc Phổ với quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871)

Chương 4. Một số nhận xét về vai trò của Vương quốc Phổ trong quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871)

B. PHẦN NỘI DUNG

Chương 1. TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU

1.1. Tình hình nghiên cứu vấn đề ở Việt Nam

Việc nghiên cứu vấn đề nước Đức thế kỷ XIX ở Việt Nam đã được đặt ra một cách nghiêm túc bằng nhiều hình thức và mức độ khác nhau. Trước năm 1986, việc nghiên cứu vấn đề nước Đức thế kỷ XIX được thể hiện trong các *Giáo trình lịch sử thế giới cận đại* của hai khoa Sử của Trường Đại học Sư phạm Hà Nội và Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn Hà Nội. Quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871) chỉ được đề cập khái quát như là một bộ phận của các cuộc cách mạng tư sản thời cận đại nằm trong xu thế vận động chung của nhân loại trong thời kỳ quá độ từ các xã hội có giai cấp, bóc lột giai cấp, và đấu tranh giai cấp tiến lên các xã hội phi giai cấp và bình đẳng tuyệt đối. Sau năm 1986, bản chất của quá trình thống nhất nước Đức về cơ bản vẫn được nhìn nhận như một cuộc cách mạng tư sản thời cận đại trong *Giáo trình các cuộc cách mạng tư sản thời cận đại* của Nguyễn Văn Tân [35, tr. 57-70]. Nhìn chung, vẫn còn thiếu vắng các công trình khoa học chuyên khảo và chuyên sâu bằng tiếng Việt về lịch sử nước Đức nói chung và vai trò của Phổ trong quá trình giải quyết vấn đề nước Đức thế kỷ XIX nói riêng.

1.2. Tình hình nghiên cứu vấn đề trên thế giới

1.2.1. Vai trò của Vương quốc Phổ trong quá trình thống nhất nước Đức giữa thế kỷ XIX qua các vấn đề nội bộ của LB Đức 1815-1866

Vai trò của Phổ trong quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871) đã được đặt ra và giải quyết như là một bộ phận của *vấn đề nước Đức* trong *The European Powers and the German Question, (1848-1871)*, *cuộc đua song mã giữa Áo và Phổ* trong *Die Führungsschichten in Österreich und Preußen 1804-1918*, *các nhân vật có ảnh hưởng quyết định* trong *German History From Napoleon to Bismarck, 1800-1871*, *các nhà nước*

tiền thân của Đế chế Đức năm 1871 trong Vom Deutschen Bund zum Deutschen Reich, các cuộc cách mạng trong Die deutsche Revolution von 1848/49... Tuy nhiên, trọng tâm giải quyết và phương pháp tiếp cận của các tác phẩm khoa học này mặc dù có mối liên hệ mật thiết, nhưng về bản chất khác nhau một cách căn bản. Chính phương thức tiếp cận khác nhau làm cho kết quả mang lại cũng tương đối xa cách nhau.

1.2.2. Vai trò của Vương quốc Phổ trong quá trình giải quyết vấn đề nước Đức thế kỷ XIX qua mối quan hệ với các nước khác trên thế giới

Hướng tiếp cận này không đặt vấn đề nước Đức thế kỷ XIX làm trọng tâm nghiên cứu duy nhất. Quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871) được xem như là một nhân tố cấu thành của các quá trình lịch sử có liên quan khác. Trong số này, tiêu biểu nhất là hướng tiếp cận thông qua *các cuộc chiến tranh với các nước khác trong The Wars of German Unification, các mối quan hệ ngoại giao trong Germany and the French Revolution, các xu hướng lịch sử khác đương thời trong The Rise of German industrial Power 1834-1914*. Tuy vậy, chưa có một công trình nào đặt vấn đề vai trò của Vương quốc Phổ trong quá trình thống nhất Đức (1848-1871) làm nội dung đề tài và trọng tâm nghiên cứu của mình.

1.3. Một số vấn đề đặt ra

Việc nghiên cứu về vấn đề nước Đức thế kỷ XIX ở các nước công nghiệp phát triển đã bao quát gần như tất cả mọi góc cạnh và yếu tố cần thiết của quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871). Tuy nhiên, tất cả các nghiên cứu trên đều không đặt vấn đề vai trò thống nhất nước Đức thế kỷ XIX của Vương quốc Phổ làm trọng tâm nghiên cứu. Thay vào đó, họ xem xét quá trình này dựa trên các yếu tố vừa mang tính hợp tác vừa mang tính đấu tranh trên con đường tiến lên giành quyền lực của Phổ hơn là các vai trò mang tính định tính. Thực tiễn đó đặt ra cho giới nghiên cứu Việt Nam phải đặt yếu tố định lượng lên trên các quá trình định tính để đánh giá các diễn tiến lịch sử một cách chân xác hơn.

Chương 2. CÁC NHÂN TỐ QUY ĐỊNH VAI TRÒ LÃNH ĐẠO CỦA VƯƠNG QUỐC PHỔ TRONG QUÁ TRÌNH THỐNG NHẤT NƯỚC ĐỨC (1848-1871)

2.1. Bối cảnh quốc tế và khu vực

2.1.1. Bối cảnh quốc tế

Giai đoạn giữa thế kỷ XIX là một trong những thời kỳ có những biến đổi hệ trọng nhất của lịch sử nhân loại. Trong số đó có các cuộc cách mạng tư sản, cách mạng công nghiệp, phát minh khoa học và kỹ thuật. Cùng lúc đó, chủ nghĩa đế quốc bắt đầu mở rộng xâm chiếm thuộc địa ra phạm vi toàn cầu và mâu thuẫn giai cấp giữa tư sản và vô sản bắt đầu biểu hiện thành các cuộc đấu tranh giai cấp mang tính sống còn. Mâu thuẫn đế quốc giữa các nước tư bản phát triển mặc dù chưa đến nỗi biến thành chiến tranh thế giới, nhưng cũng báo hiệu một tương lai bất ổn cho nhân loại. Quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871) diễn ra trong bối cảnh quốc tế có những biến chuyển hết sức cơ bản và có tính chất quyết định của thời đại.

2.1.2. Bối cảnh khu vực

Châu Âu trong những năm 1815-1871 nằm trong quỹ đạo vận hành của trật tự phục hưng đã được thiết lập tại Hội nghị Viên năm 1815. Vấn đề duy nhất làm thay đổi hẳn bản đồ chính trị châu Âu trong giai đoạn này chính là quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871). Quá trình này, về lý thuyết, chịu ảnh hưởng của tất cả các trào lưu đang diễn ra ở châu Âu đương thời. Tuy nhiên, trong thực tế chỉ có Pháp, Nga, và Anh thực sự có khả năng làm cho vấn đề nước Đức thế kỷ XIX diễn ra theo kịch bản của họ ở những mức độ nhất định. Gần như không có bất cứ biến động mang tính vĩ mô nào trong cộng đồng các cư dân nói tiếng Đức ở Trung Âu đương thời mà không phải tham khảo ý kiến của Pháp, trong khi đó sự quan tâm của Nga và Anh trong vấn đề nước Đức chỉ dừng lại ở những mức độ hạn chế hơn rất nhiều.

2.2. Tình hình nước Đức giữa thế kỷ XIX

2.2.1. Tình hình chính trị

Đến giữa thế kỷ XIX, không hề có bất cứ một nước Đức đúng nghĩa nào cả, mà chỉ có các vương quốc, đại công quốc, công quốc, và khu tự trị của LB Đức 1815-1866. 41 thực thể chính trị riêng biệt được cai trị riêng rẽ bởi các nhà chức trách độc lập với những bộ máy nhà nước được tổ chức bằng nhiều phương thức khác nhau. Tất cả đều có thể gọi là các nhà nước với các trình độ phát triển khác nhau. Tuy nhiên, đã có một dòng chảy tự nhiên âm thầm đang hướng đến cảm giác quốc gia [177].

2.2.2. Tình hình kinh tế

Một trong những vấn đề cấp thiết nhất của nước Đức giữa thế kỷ XIX là phải thống nhất thị trường dân tộc, tiền tệ, hệ thống đo lường, hệ thống thuế quan, hệ thống giao thông vận tải, và bãi bỏ tất cả các rào cản có thể có trong việc giao lưu đi lại và trao đổi hàng hóa. Tuy nhiên, *nông nghiệp* chiếm địa vị thống trị trong tất cả các nhà nước thành viên của LB Đức 1815-1866 [114, tr. 111]. Năm 1864, Phổ có 8.388.831 người (45,36% dân số) làm trong lĩnh vực nông nghiệp [175, tr. 3]. Trong khi đó, quá trình công nghiệp hoá diễn ra mạnh mẽ sau Cách mạng 1848-1849 [122, tr. 363] ở Phổ. Vào cuối giai đoạn đó, sản lượng than của vương quốc này đã tăng lên 800%, sản lượng sắt tăng 1.400%, trong khi sản lượng thép tăng 5.400% [89, tr. 494]. Mặc dù vậy, năm 1807, vẫn tồn tại hai hệ thống tiền tệ ở miền Bắc với 14 Taler và ở miền Nam với 24 Gulden. Trong bối cảnh đó, sự ra đời của Liên minh thuế quan năm 1834 là một nhu cầu cấp thiết cho phát triển kinh tế và thống nhất chính trị của người Đức. Tình hình này cũng phần nào ảnh hưởng đến tính chất và đặc điểm của quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871).

2.2.3. Tình hình văn hoá-giáo dục

Nếu so với các vấn đề về chính trị và kinh tế, nước Đức giữa thế kỷ XIX không có quá nhiều vấn đề về văn hoá và giáo dục. Cộng đồng các

cư dân nói tiếng Đức ở Trung Âu từ khởi nguyên là một thể thống nhất tương đối đồng dạng về mặt ngôn ngữ, nhân chủng, và địa lý. Trong khi đó, năm 1850 cả Phổ lẫn các nhà nước nói tiếng Đức khác ở Trung Âu thuộc nhóm các nước có tỷ lệ dân số mù chữ thấp nhất châu Âu [159]. Điều đó có nghĩa rằng nước Đức giữa thế kỷ XIX có một thuận lợi hết sức cơ bản nhờ sự đồng nhất của ngôn ngữ và nhân chủng mà trong thực tế đó mới là vấn đề cốt lõi cần vượt qua của các quá trình thống nhất đất nước trong lịch sử nhân loại. Tuy nhiên, vấn đề của họ là ở các cuộc tranh chấp quyền lực chính trị, lợi ích kinh tế, và xung đột xã hội.

2.2.4. Tình hình xã hội

Nước Đức giữa thế kỷ XIX trải qua nhiều biến chuyển hết sức cơ bản dẫn đến sự thay đổi của cấu trúc xã hội của nước này. Các giai cấp truyền thống vẫn còn tồn tại dưới nhiều hình thức khác nhau. Cùng lúc đó, xuất hiện thêm một số giai cấp mới. Quá trình công nghiệp hoá sau năm 1850 đã tạo ra những thay đổi mạnh mẽ về kinh tế và xã hội hết sức thuận lợi cho sự ra đời của một giai cấp vô sản đô thị và một tầng lớp trung lưu công nghiệp mới [157]. Giới tư sản Đức hoạt động mạnh mẽ thời kỳ đầu của LB Đức 1815-1816, nhưng buộc phải rút lui khỏi sân khấu chính trị nước Đức trong nửa sau thế kỷ XIX, trong khi giới quý tộc là đối tượng của quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871). Xã hội nước Đức giữa thế kỷ XIX chính vì thế không chỉ bị chia rẽ về mặt chính trị và xung đột về lợi ích kinh tế, mà còn chứa đựng những mâu thuẫn về mặt xã hội giữa các giai cấp và tập đoàn không dễ gì có thể giải quyết ổn thỏa một sớm một chiều bằng các công cụ hành chính đơn thuần như vốn có. Điều đó chứng tỏ rằng nước Đức đang đứng trước những biến động lớn về chính trị và xã hội không thể tránh khỏi. Nói cách khác, đến giữa thế kỷ XIX, nước Đức đã hội tụ gần như đầy đủ tất cả các yếu tố cần thiết về cả kinh tế và chính trị lẫn văn hoá và xã hội cho sự bùng phát của một cuộc cách mạng dưới ngọn cờ thống nhất đất nước.

2.3. Các khả năng giải quyết vấn đề nước Đức giữa thế kỷ XIX

2.3.1. Khả năng giai cấp trong quá trình thống nhất nước Đức

Trong tất cả các phương án mang tính giai cấp đối với vấn đề nước Đức giữa thế kỷ XIX, nguy cơ lớn nhất đối với Phổ đến từ các hoạt động cách mạng của giới lao khổ dưới sự lãnh đạo của giới trí thức tiểu tư sản. Trong thực tế, các phương án đầu tiên của quá trình giải quyết vấn đề nước Đức chính là các phương án mang màu sắc giai cấp theo mô hình của Cách mạng Pháp năm 1789. Tuy nhiên, cuộc Cách mạng 1848-1849 đã loại bỏ gần như hoàn toàn các khả năng giải quyết vấn đề nước Đức bằng con đường bạo lực cách mạng của các giai cấp phi quý tộc.

2.3.2. Khả năng dân tộc của các nhà nước thành viên trong LB Đức 1815-1866

Trong bối cảnh châu Âu giữa thế kỷ XIX, vấn đề nước Đức chỉ có thể được quyết định theo ba hướng chủ yếu mang màu sắc dân tộc bao gồm: Áo, Phổ, và nước Đức thứ ba, nhưng không có phương án nào mang tính khả thi hơn khả năng của vương triều Phổ. Phổ là nước có tham vọng thực sự và rất nghiêm túc với kế hoạch thống nhất nước Đức của riêng người Đức. Kế hoạch của Phổ phù hợp với xu hướng phát triển chung của các quốc gia hiện đại vốn đã có tiền sử tương đối lâu dài ở Tây Âu.

2.3.3. Khả năng quốc tế của các nước lớn

Vấn đề nước Đức thế kỷ XIX có một tác động không nhỏ đến tình hình an ninh và chính trị toàn châu Âu đương thời, nhưng chỉ có một số cường quốc trọng yếu có khả năng tham gia có tính chất quyết định đối với quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871). Trong lúc người Đức nhìn người Pháp với thái độ ngưỡng mộ và khâm phục sau những gì họ đã làm được trong các cuộc cách mạng từ năm 1789 đến năm 1848, họ nhìn người Nga với thái độ sợ bị xâm lược, và nhìn người Anh với thái độ học hỏi. Trong bối cảnh đó, nước Pháp chính là trở ngại quốc tế lớn nhất đối với quá trình giải quyết vấn đề nước Đức thế kỷ XIX.

Chương 3. VƯƠNG QUỐC PHỔ VỚI QUÁ TRÌNH THỐNG NHẤT NƯỚC ĐỨC (1848-1871)

3.1. Vương quốc Phổ trong cuộc Cách mạng 1848-1849

3.1.1. Vương quốc Phổ với cuộc cách mạng của quần chúng lao khổ

Phổ vừa đóng vai trò lãnh đạo vừa là đối thủ của cách mạng, nhưng nhà Hohenzollern cũng xem các lực lượng cách mạng là một mối nguy hại đối với sự tồn vong của Phổ. Chính vì vậy, hai bên đứng trên hai chiến tuyến khác nhau trong ba làn sóng cách mạng chính: *các cuộc nổi dậy tháng 3 năm 1848, làn sóng cách mạng lần thứ hai* từ sau các cuộc nổi dậy tháng 3 năm 1848 cho đến trước phong trào bảo vệ Hiến pháp đế chế, *làn sóng cách mạng* tháng 5 năm 1849. Các cuộc cách mạng đường phố buộc Wilhelm IV phải chấp nhận quyền tự do báo chí, triệu tập nghị viện, tổ chức bầu cử quốc hội, ban hành hiến pháp, chuẩn bị cải cách LB Đức 1815-1866, và ủng hộ quá trình thống nhất nước Đức [164, tr. 5]. Điều này cho thấy giới lao khổ vẫn ủng hộ giai cấp tư sản trên con đường tìm kiếm một phương án mới cho vấn đề nước Đức thế kỷ XIX, nhưng những người được hưởng lợi nhiều nhất từ cuộc Cách mạng 1848-1849 chính là giới quý tộc và hoàng thân của Áo và Phổ [61, tr. 3].

3.1.2. Vương quốc Phổ với cuộc cách mạng của giai cấp tư sản

Về lý thuyết, giới quý tộc phong kiến thông thường chính là đối tượng cách mạng của giai cấp tư sản. Tuy nhiên, trong trường hợp của nước Đức giữa thế kỷ XIX, giới quý tộc phong kiến Phổ lại đóng một vai trò quyết định đối với tương lai và số mệnh của giai cấp tư sản Đức. Giới tư sản Đức đóng vai trò kếp phụ và lệ thuộc có tính chất quyết định vào vương triều Phổ. Trong Cách mạng 1848-1849, mối quan hệ này được thể hiện trên ba phương diện chính. *Về mặt bản chất*, các mâu thuẫn giai cấp giữa tư sản và quý tộc phong kiến ở Phổ không căng thẳng đến mức phải tiêu diệt lẫn nhau trong điều kiện bình thường. Ngày 15 tháng 3

năm 1848, bạo lực bùng phát ở Berlin và khí thế cách mạng của quần chúng lên cao, Wilhelm IV phải chấp nhận nhượng bộ và đáp ứng các yêu cầu chính đáng của giới tư sản. Tuy nhiên, khi các cơn phong ba bão táp cách mạng qua đi, Phổ liền ngay lập tức phản công trở lại. Điều này được thể hiện rõ nhất qua *Quốc hội Quốc gia Frankfurt* và *Món quà ngôi vương* ngày 28 tháng 3 năm 1849. Điều đó có nghĩa là Phổ đóng một vai trò sống còn trong cuộc cách mạng của giới tư sản những năm 1848-1849. Việc Wilhelm IV từ chối ngôi vương ngày 3 tháng 4 năm 1849 cũng chính thức chấm dứt con đường các mạng của giai cấp tư sản Đức.

3.2. Hệ quả của cuộc Cách mạng 1848-1849 đối với quá trình thống nhất nước Đức giữa thế kỷ XIX

3.2.1. Sự thất bại của con đường cách mạng của các giai cấp công nghiệp

Cuộc Cách mạng 1848-1849 đã gần như hạ gục giai cấp tư sản Đức. Sân khấu chính trị Đức sau đó thuộc về lực lượng cánh hữu của quý tộc phong kiến và các lực lượng cánh tả của quần chúng lao khổ. Mặc dù giới bình dân chiếm số đông trong dân cư, nhưng con đường cách mạng của họ đang gặp thách thức trên hai phương diện: *khủng hoảng mô hình* và *bản chất giai cấp*. Quá trình hiện đại hóa về chính trị ở Đức đã thất bại trong việc theo kịp nhịp độ phát triển của quá trình công nghiệp hóa. Chừng nào mà điều kiện ấy vẫn còn tồn tại, quá trình dân chủ hóa các mối quan hệ xã hội sẽ vẫn còn xa lánh nước Đức [156, tr. 16]. Xã hội Đức đến tận Thế chiến thứ hai, do đó, được xem là một xã hội hiện đại không hoàn hảo [156, tr. 7, 9]. Sự thất bại của giai cấp tư sản và thắng thế của giới quý tộc phong kiến Phổ sau Cách mạng 1848-1849 đã để lại những hệ quả hết sức nghiêm trọng về sau đối với lịch sử nước Đức.

3.2.2. Sự lên ngôi của chủ nghĩa dân tộc quý tộc phong kiến

Điểm mấu chốt của quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871) nằm ở chỗ là khác với nhiều nơi trên thế giới, các lực lượng lao khổ bình dân

và giới tư sản đang lên thường giành thắng lợi trước các thế lực mang màu sắc vương triều. Tuy nhiên, hiện tượng này không xảy ra trong quá trình tiến lên hiện đại ở nước Đức thế kỷ XIX. Một điều bất lợi đối với giới phi quý tộc và cũng chính là thuận lợi đối với giới quý tộc là việc cầm quyền trong thế bị chia cắt của các vương triều phong kiến. Sự chia cắt thành nhiều nhà nước nhỏ bé cho phép giới quý tộc phong kiến có điều kiện kiểm soát các khu vực họ sở hữu ở mức độ tối đa nhất có thể. *Điều này hoàn toàn phù hợp với một quy luật mang tính phổ quát của toàn nhân loại là ở đâu giới quý tộc phong kiến mạnh thì ở đó giới phi quý tộc thường yếu đuối và ngược lại.* Giai cấp tư sản Đức bị chết yểu trong cuộc Cách mạng 1848-1849. Sứ mệnh lịch sử dẫn dắt nước Đức trên con đường tiến lên hiện đại từ đó được trao vào tay vương triều Phổ một cách tự nguyện. Những năm sau Cách mạng 1848-1849, chính vì vậy, là sự lên ngôi của chủ nghĩa quân phiệt Phổ ở Đức.

3.2.3. Sứ mệnh lịch sử của Vương quốc Phổ

Sau cuộc Cách mạng 1848-1849, vấn đề thống nhất nước Đức (1848-1871) chuyển sang giai đoạn đấu tranh giữa các nhà nước trong phạm vi LB Đức 1815-1866. Vấn đề này được chuẩn bị trong một thời gian tương đối dài cùng sự nổi lên của nhiều nhân tố mới như sự vươn lên một cách vững chắc của Phổ, sự xuất hiện của Bismarck, và cuối cùng được thực hiện qua ba cuộc chiến tranh. Trong đó, quan trọng nhất là sứ mệnh của Phổ trong việc loại bỏ con đường cách mạng của các thế lực phi quý tộc ra khỏi quá trình giải quyết vấn đề nước thế kỷ XIX trong cuộc Cách mạng 1848-1849. Thứ đến là việc thống nhất đại bộ phận người Đức yêu nước vào trong một mặt trận chung thống nhất nằm dưới sự lãnh đạo của Phổ trong vai trò của người bảo vệ các quyền tự do cho người Đức [73, tr. 5-59] trước sự xâm lược của các thế lực bên ngoài. Cuộc Cách mạng 1848-1849, do đó, đã chính thức xác lập vị trí lãnh đạo và giao phó trách nhiệm thực hiện sứ mệnh thống nhất nước Đức (1848-1871) cho Phổ.

3.3. Vương quốc Phổ với quá trình thống nhất nước Đức 1864-1871

3.3.1. Vương quốc Phổ trong cuộc chiến tranh với Đan Mạch và Áo những năm 1864-1866

3.3.1.1. Chiến tranh với Đan Mạch năm 1864

Đường biên giới phía Bắc đã được giải quyết một cách chóng vánh và ổn thỏa trong cuộc xung đột về vấn đề Schleswig-Holstein năm 1864. Cả hai công quốc cuối cùng đều thuộc về Áo và Phổ. Điều này bề ngoài xem ra là một thắng lợi quan trọng của người Đức, nhưng trong thực tế lại là cội nguồn cho một cuộc chiến tranh mới mà chính Phổ đang thực sự mong đợi trên con đường thống nhất nước Đức lần đầu tiên trong lịch sử. Việc chinh phục hai công quốc nói trên vì thế chỉ là bước đệm đầu tiên trong nỗ lực thống nhất nước Đức dưới sự cai trị của Phổ đồng thời phát đi một tín hiệu rõ ràng về sự khai sinh của một cường quốc mới ở châu Âu lục địa có thể phá bỏ hoặc ít ra làm xói mòn sự cân bằng của trật tự vốn có ở lục địa già.

3.3.1.2. Chiến tranh với Áo năm 1866

Cuộc Chiến tranh Áo-Phổ năm 1866 chính là dấu chấm hết cho cuộc đua song mã trường kỳ giữa hai kỳ phùng địch thủ không đội trời chung của cộng đồng các cư dân nói tiếng Đức ở Trung Âu từ lúc Vương quốc Phổ mới ra đời năm 1701 cho đến lúc Áo phải rút lui khỏi LB Đức 1815-1866 sau cuộc Chiến tranh Áo-Phổ năm 1866. Cuộc nội chiến của những người Đức anh em là một trong những nút thắt tối quan trọng trong quá trình giải quyết vấn đề nước Đức thế kỷ XIX. Đó là vấn đề then chốt mà chừng nào vẫn chưa giải quyết xong thì quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871) sẽ vẫn chưa thể hoàn thành. Sau chiến thắng trước Áo năm 1866, Phổ bắt đầu khẳng định quyền lực nội bộ của mình đối với các nhà nước nói tiếng Đức, nhưng Áo cũng có thêm nhiều điều kiện để quan tâm đến các vấn đề ở phía Đông [84, tr. 906-908].

3.3.2. Chiến tranh Pháp-Phổ và quá trình hoàn thành thống nhất nước Đức 1870-1871

3.3.2.1. Chiến tranh Pháp-Phổ 1870-1871

Vấn đề cuối cùng của quá trình thống nhất nước Đức giữa thế kỷ XIX chính là đường biên giới phía Tây và việc thu phục các nhà nước phía Nam không nằm trong LB Bắc Đức 1866-1871 của Phổ. Đáp án của vấn đề đến từ chiến trường, nhưng chính cuộc cách mạng công nghiệp đã tạo ra cho người Đức một số lợi thế nhất định trong việc sử dụng hệ thống đường sắt có hiệu quả cho việc vận chuyển quân đội [73, tr. 219-221]. Chiến tranh Pháp-Phổ 1870-1871 không chỉ là trận chung kết lịch sử của vấn đề nước Đức thế kỷ XIX, mà còn là một vết nứt mở đầu cho sự tan rã của cái trật tự được thiết lập tại Hội nghị Viên năm 1815 để vẽ lại bản đồ chính trị châu Âu theo cách có lợi nhất cho các thế lực mới nổi. Phổ từ đó không chỉ làm chủ thế giới nói tiếng Đức, mà còn đang trong quá trình tiến lên làm chủ châu Âu theo cách riêng của mình. Chiến tranh Pháp-Phổ 1870-1871 vì thế đã giải quyết một trong những vấn đề lớn nhất của nước Đức thế kỷ XIX theo nguyện vọng của Phổ và làm thay đổi hẳn lịch sử châu Âu.

3.3.2.2. Hoàn thành quá trình thống nhất nước Đức

Ngày 18 tháng 1 năm 1871, Wilhelm I của Phổ tuyên bố làm *Hoàng đế Đức* tại Cung điện Versailles của Pháp [164, tr. 9-10]. Chiến thắng trước người Pháp những năm 1870-1871 đã đưa Phổ trở thành lực lượng lãnh đạo tuyệt đối trong đế chế mới của người Đức [73, tr. 434-454] và trở thành một trong những quốc gia mạnh nhất châu Âu kể từ đó. Đó là kết quả của phương án tiểu Đức không có Áo. Nước Đức mới được cai trị bởi một chính phủ liên bang do Bismarck lãnh đạo, gồm 25 tiểu bang. Về mặt hình thức, chính phủ của Bismarck đại diện cho một nền dân chủ, nhưng thực chất được chỉ đạo bởi một chế độ quân chủ mà đại diện tiêu biểu nhất của nó chính là Bismarck. Một bản hiến pháp mới cho Đế

ché Đức được Bismarck ban hành, nhưng chỉ là một sự mở rộng của Hiến pháp LB Bắc Đức. Dưới sự lãnh đạo của Bismarck, Đế chế Đức đã đạt được trong vòng chưa đầy một thập kỷ những gì mà các cường quốc còn lại của châu Âu đã làm hàng thập kỷ trời.

3.3.2.3. Nguyên nhân thắng lợi của quá trình thống nhất nước Đức

Có thể khẳng định rằng không có sự thay đổi nào có thể mang đến thống nhất cho nước Đức giữa thế kỷ XIX nếu không có sự xuất hiện của Bismarck năm 1862. Tuy nhiên, *sức mạnh tổng hợp của Phổ* trên gần như tất cả các phương diện cũng là một yếu tố có tính chất quyết định cho thành công này [175, tr. 1-2]. Năm 1864, quân Phổ có 222.029 người (1,2% dân số), nhưng Hannover chỉ có 26.758, Hessen-Kassel 12.856, Nassau 5495, Frankfurt am Main 895 [175, tr. 3]. Năm 1867, tổng thu ngân sách của Phổ đạt 169.066.773 Taler. Năm 1863, tổng thu ngân sách của Hannover đạt 19.936.300 Taler, Hessen-Kassel 4.678.000, Nassau 3.026.800, Frankfurt am Main 1.473.000 [175, tr. 3, 4]. Năm 1865, tổng dân số Phổ là 19,445 triệu người (trong LB Đức 1815-1866 là 14,785 triệu người, chiếm 43% toàn liên bang), nhưng dân số của Áo (trong LB Đức 1815-1866) chỉ là 13,865 triệu người, và bỏ xa các nhà nước Đức còn lại [125, tr. 103]. Sau năm 1866, lãnh thổ Phổ khoảng 348.607 km² với 23.577.939 người, nhưng tất cả các nhà nước miền Nam có tổng cộng khoảng 114.202 km² với 8.524.460 người [175, tr. 1-2]. Năm 1910, Phổ chiếm 64,42% diện tích lãnh thổ, 61,53% dân số, 65,38% lực lượng quân đội thường trực, 66,6% chiều dài đường sắt, 59,44% ghé đại biểu của Thượng viện Đế chế Đức thứ hai (1871-1918) [166]. Mặc dù vậy, một thể chế quan trọng khác trong quá trình giải quyết vấn đề nước Đức thế kỷ XIX chính là *Liên minh thuế quan*. Ngoài ra, *bối cảnh quốc tế* cũng góp phần không nhỏ vào thành công cũng như định hình bản sắc của quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871).

Chương 4. MỘT SỐ NHẬN XÉT VỀ VAI TRÒ CỦA VƯƠNG QUỐC PHỔ TRONG QUÁ TRÌNH THỐNG NHẤT NƯỚC ĐỨC (1848-1871)

4.1. Đánh giá vai trò của Vương quốc Phổ

4.1.1. Trên phương diện giai cấp

Những dấu hiệu đầu tiên cho một sự thay đổi trong trật tự của Hội nghị Viên năm 1815 là những yêu cầu cấp thiết của các lực lượng chính trị và xã hội mang màu sắc giai cấp. Mỗi giai cấp có những ước nguyện và phương thức tiếp cận khác nhau đối với vấn đề nước Đức thế kỷ XIX. Tuy nhiên, quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871) cho thấy sức mạnh quân sự và lợi ích nhà nước thường vượt trội hơn so với sức mạnh tinh thần trừu tượng và lợi ích giai cấp đơn thuần [98, tr. 71-80]. Không một lực lượng giai cấp nào ở nước Đức giữa thế kỷ XIX đủ sức thách thức sự tồn vong của các nhà nước nói tiếng Đức riêng lẻ. Hoàn cảnh ấy đã đưa vấn đề nước Đức trở thành vấn đề của Phổ hơn là vấn đề giai cấp, nhưng trong thực tế đó chỉ là một vấn đề mang tính vương triều.

4.1.2. Trên phương diện dân tộc

Vấn đề nước Đức thế kỷ XIX thực chất là một vấn đề dân tộc được quyết định theo ba phương hướng chủ yếu mang màu sắc dân tộc, gồm: Áo, Phổ, và nước Đức thứ ba. Trong khi Áo và phần lớn các vương triều phong kiến còn lại của LB Đức 1815-1866 tỏ ra tạm hài lòng với một trật tự mà họ không thể làm gì hơn, lực lượng phản đối mạnh mẽ nhất đối với trật tự của Hội nghị Viên năm 1815 chính là vương triều Phổ. Chính vì thế, trong tất cả các phương án đưa ra cho vấn đề nước Đức giữa thế kỷ XIX, chỉ có giải pháp của Vương quốc Phổ trong mối liên hệ chặt chẽ với phương án tiểu Đức của giai cấp tư sản là có tính khả thi nhất, vì nó đáp ứng được nhu cầu phát triển tất yếu của cộng đồng các cư dân nói tiếng Đức ở Trung Âu đương thời cũng như các yêu cầu cấp thiết của thời đại cho sự vươn lên của Phổ.

4.1.3. Trên phương diện quốc tế

Vấn đề nước Đức thế kỷ XIX có những mối liên hệ mật thiết với an ninh và chính trị châu Âu, nhưng chỉ có một số cường quốc trọng yếu có khả năng tham gia có tính chất quyết định đối với quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871). Phần lớn các nhân tố quốc tế chủ đạo đương thời đều thiên về phương án giữ nguyên hiện trạng vốn có, đặc biệt là Pháp, Áo, và Nga. Một Trung Âu hùng cường dưới tay của Phổ chưa bao giờ nhận được cái nhìn thiện cảm của tam tấu nói trên. Tuy nhiên, vấn đề nằm ở chỗ mỗi nước lại theo đuổi một mục tiêu khác nhau và bằng những phương thức tiếp cận cũng rất khác nhau. Vai trò của Phổ không chỉ mang lại một định hướng chuẩn xác và dứt khoát đối với vấn đề nước Đức thế kỷ XIX mà còn được thể hiện thông qua quá trình phát triển không ngừng để đảm đương sứ mệnh giải quyết vấn đề nước Đức.

4.2. Đặc điểm của quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871)

4.2.1. Vai trò của Bismarck, nhà Hohenzollern, và tầng lớp quý tộc Junker trong quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871)

Trong khi Bismarck và nhà Hohenzollern là những nhân tố không thể thiếu, giới quý tộc phong kiến đương quyền của Vương quốc Phổ là một trong những lực lượng chính trị quan trọng nhất và thế lực xã hội có bản sắc nhất của quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871). *Bismarck* không phải là người đặt nền móng ban đầu và sáng tạo ra cái ý tưởng cho một nước Đức thống nhất, nhưng những gì ông đạt được đã làm cho nó trở nên có thể trong thực tế. Sức mạnh quân sự có thể cho phép Phổ giành được những thắng lợi có tính bước ngoặt, nhưng tầm quan trọng của Bismarck nằm ở cái phong cách ông ấy kết hợp tất cả các yếu tố tưởng chừng như vô vọng lại với nhau một cách thiên tài. Đó chính là phong cách lãnh đạo bằng hành động nhiều hơn lời nói mà chính Bismarck đã sử dụng thành công ngoài mong đợi trong cuộc khủng hoảng Hiến pháp trong những năm đầu của thập kỷ 1860. Bismarck vì

thế không chỉ là linh hồn của quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871), mà còn là một đại diện ưu tú cho quyền lực tối cao của nhà Hohenzollern và một biểu tượng của giới quý tộc Junker. *Quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871) thực chất là một vấn đề mang tính vương triều của nhà Hohenzollern và của chỉ riêng giới quý tộc phong Phổ hơn là của toàn thể giới quý tộc phong kiến Đức giữa thế kỷ XIX.*

4.2.2. Cuộc cách mạng tư sản từ trên xuống thông qua các cuộc chiến tranh với bên ngoài

Quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871) không chỉ là một *cuộc cách mạng tư sản từ trên xuống thông qua các cuộc chiến tranh với bên ngoài*, mà trong thực tế còn là một quá trình mở rộng phạm vi ảnh hưởng cũng như quyền lực của Phổ ra gần như toàn bộ cộng đồng các cư dân nói tiếng Đức ở Trung Âu. Quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871) chính vì thế thực chất là quá trình *Phổ hoá nước Đức bằng con đường chiến tranh quân sự của giới quý tộc trừ danh Junker* thông qua việc giải quyết mâu thuẫn với bên ngoài thay vì nội chiến với các lực lượng giai cấp bên trong. Thất bại của cuộc Cách mạng 1848-1849 đã làm cho giới tư sản non trẻ và chia rẽ của các nhà nước nói tiếng Đức không chỉ phải rút lui khỏi vũ đài chính trị của LB Đức 1815-1866, mà còn gần như tự nguyện nhường lại sứ mệnh lãnh đạo quá trình giải quyết vấn đề nước Đức trong những năm 1848-1871 cho giới quý tộc phong kiến Phổ. Đáng lẽ ra giai cấp tư sản Đức phải đứng lên dương cao ngọn cờ lập quốc để tập hợp lực lượng và trực tiếp hoàn thành sứ mệnh thống nhất dân tộc từ dưới lên. Tuy nhiên, cuộc Cách mạng 1848-1849 đã dập tắt mọi hy vọng của giới tư sản và buộc giới quý tộc Junker đã phản nạo tư sản hóa thực hiện nhiệm vụ đó bằng ba cuộc chiến tranh với các nước láng giềng, gồm: Đan Mạch năm 1864, Áo năm 1866, và Pháp trong những năm 1870-1871. Điều này làm cho quá trình thống nhất nước Đức giữa thế kỷ XIX có nhiều điểm tương đồng với quá trình thống nhất nước Ý cùng

thời gian hơn so với các cuộc cách mạng tư sản khác thời cận đại, nơi yếu tố dân tộc và giai cấp thường chiếm ưu thế chủ đạo.

4.3. Tác động của quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871)

4.3.1. Đối với các bộ phận cấu thành nước Đức

Trong khi phần lớn các vương triều phong kiến đương quyền phải biến mất, người Đức cũng không cần phải duy trì một bộ máy chính quyền công kênh. Việc biến mất của các nhà nước riêng lẻ cũng đồng thời tạo điều kiện cho việc hình thành một thị trường dân tộc thống nhất. Giới quý tộc phong kiến Phổ được hưởng lợi nhiều nhất với tư cách là một giai cấp lãnh đạo quá trình thống nhất và cầm quyền sau khi thống nhất. Quá trình thống nhất nước Đức giữa thế kỷ XIX trên phương diện này chẳng qua cũng chỉ là quá trình lên cầm quyền của quý tộc Phổ từ chỗ chỉ giới hạn trong phạm vi lãnh thổ của Vương quốc Phổ đã mở rộng ra toàn bộ Đế chế Đức thứ hai. Sự ra đời của Đế chế Đức năm 1871 chính vì thế đã mở ra một chương mới trong lịch sử cộng đồng các dân tộc ở Đức, nhưng *thống nhất dân tộc Đức dưới sự lãnh đạo của Phổ, nước Đức được thống nhất nhưng không có tự do*. Cùng lúc đó, quá trình thống nhất theo cách của Phổ không tạo điều kiện cho việc giải phóng các giai tầng lao khổ cũng như các dân tộc yếu thế.

4.3.2. Đối với nước Đức tổng thể như một dân tộc

Nước Đức tổng thể như một dân tộc được hưởng lợi nhiều nhất từ quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871). Quá trình thống nhất những năm 1848-1871 đã mang lại cho nước Đức những cơ hội đặc biệt để bước vào một giai đoạn vàng son trong quá trình tiến lên hiện đại. Từ chỗ là những nhà nước nhỏ lẻ và lệ thuộc vào bên ngoài về an ninh và quốc phòng, nước Đức sau khi được thống nhất năm 1871 đã trở thành một thế lực mới ở châu Âu có quyền tự quyết gần như tất cả các vấn đề của riêng mình và có khả năng vẽ lại bản đồ châu Âu theo hướng có lợi nhất cho mình có thể. Từ chỗ chỉ là một nước nông nghiệp lạc hậu, đến

đầu thế kỷ XX, Đức đã vươn lên đứng đầu châu Âu và thứ hai thế giới. Một nước Đức thống nhất đã cho phép họ phát huy tối đa mọi nguồn lực có thể để phát triển đất nước. Thành quả tốt đẹp nhất chính là vị thế cường quốc thế giới của nước Đức đầu thế kỷ XX. Đó có thể xem là một trong những giai đoạn phát triển vàng son nhất của thế giới nói tiếng Đức ở Trung Âu trong suốt tiến trình lịch sử tiến lên hiện đại của họ. Tuy nhiên, sự lớn mạnh vượt bậc của nước Đức đã đặt thế giới vào một tình thế rất căng thẳng bởi các tham vọng đế quốc của giới cầm quyền nước này. Chính vì thế, mặc dù không có thế kỷ nào có thể giúp định nghĩa nước Đức một cách rõ ràng hơn thế kỷ XIX, nhưng cái trật tự cũ của Vương quốc Phổ về lâu dài đã lên kế hoạch cho sự phá sản của cả dân tộc [119, tr. 123].

4.3.3. Đối với quốc tế

Quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871) mang lại nhiều nguy cơ tiềm ẩn bất ổn đối với *các nước láng giềng cũng như các nước cạnh tranh trực tiếp* các lợi ích cốt lõi của nước Đức trên trường quốc tế. Nước Đức đứng phía bên kia chiến tuyến của *phong trào giải phóng dân tộc* với tư cách là một đế quốc thuộc địa. Cả *phong trào cộng sản và công nhân quốc tế* lẫn quá trình thống nhất nước Đức giữa thế kỷ XIX đều bắt đầu với cuộc Cách mạng 1848-1849 và kết thúc giai đoạn nền móng với cuộc Chiến tranh Pháp-Phổ 1870-1871. *Chiến tranh Pháp-Phổ 1870-1871 là cuộc chiến tranh đế quốc đầu tiên sản sinh ra một mô hình nhà nước đầu tiên của giai cấp vô sản trong thực tế*. Quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871) diễn ra lúc mà *cách mạng công nghiệp* đang bắt đầu xuất phát ở nước này và trong thực tế cả hai quá trình này có những ảnh hưởng và tác động lẫn nhau mang tính tương hỗ. Quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871), vì thế, mang lại nhiều thuận lợi đối với chính nước Đức như một tổng thể dân tộc hơn là các nhân tố quốc tế.

C. KẾT LUẬN

Quá trình thống nhất nước Đức giữa thế kỷ XIX diễn ra dưới sự tác động của một loạt các nhân tố chủ quan và khách quan khác nhau, trong đó Vương quốc Phổ đóng một vai trò chủ đạo cả trên phương diện đối nội lẫn trong các vấn đề đối ngoại. Trong vấn đề đối nội, Phổ tìm mọi cách để đưa các nhà nước thành viên của LB Đức 1815-1866 vào trong một khối thống nhất mang tính bền chặt và vững chắc hơn. Về đối ngoại, Phổ cũng muốn đưa các cộng đồng nói tiếng Đức trở thành một thế lực hàng đầu của châu Âu trên gần như tất cả các phương diện dưới hình thức tổ chức cộng đồng của một quốc gia nhà nước hiện đại. Hoàn thành sứ mệnh đó cũng chính là hoàn thành vai trò của Phổ với tư cách là cường quốc xứng đáng nhất cho vị trí lãnh đạo quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871).

Vai trò đầu tiên của Phổ trong quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871) thể hiện ở việc nước này được giao quản lý luôn các vùng đất phía Tây sông Ranh giáp với biên giới của Pháp. Hành động này của Hội nghị Viên năm 1815 dường như ngầm ám chỉ rằng ngoài Phổ ra không còn thành viên nào khác của LB Đức 1815-1866 đủ khả năng đảm đương sứ mệnh bảo vệ các cộng đồng nói tiếng Đức ở Trung Âu trước sự nhòm ngó của người láng giềng khổng lồ phía Tây đã bước vào một giai đoạn phát triển tương đối cao. Qua đó, Phổ cũng tự gia nhập hàng ngũ các cường quốc hàng đầu châu Âu và số hai của thế giới nói tiếng Đức. Mặc dù đó không phải là vị trí lý tưởng cao nhất mà Phổ đang hướng tới, nhưng cũng đủ để cho Phổ có thể tự giải quyết các công việc nội bộ của thế giới nói tiếng Đức.

Vai trò thứ hai của Vương quốc Phổ trong vấn đề nước Đức thế kỷ XIX còn được thể hiện trong việc loại bỏ các yếu tố cách mạng của giai cấp tư sản và quần chúng lao khổ ra khỏi quá trình giải quyết vấn đề nước Đức thế kỷ XIX. Ngay sau khi LB Đức 1815-1866 vừa mới được

thành lập, đã có không ít phong trào cách mạng của quần chúng chống lại trật tự được sắp đặt bởi các cường quốc châu Âu vì lợi ích của giới quý tộc phong kiến. Trong bối cảnh đó, Phổ đã thể hiện rõ vai trò và trách nhiệm của một anh cả trong các cuộc dẹp loạn để duy trì trật tự của giới quý tộc đương quyền. Hành động này của Phổ đã chiếm trọn niềm tin của các vương triều phong kiến khác trong cuộc chiến chống lại các giai tầng phi quý tộc. Đỉnh điểm của vấn đề này chính là việc vua Phổ Friedrich Wilhelm IV đã thăng thưởng từ chối món quà ngai vương đến từ QHQQF của giới tư sản ngày 3 tháng 4 năm 1849 cho một nhà nước Đức thống nhất dưới sự bảo trợ của Vương quốc Phổ, nhưng quyền lực thực tế lại nằm trong tay của quốc hội theo thể chế quân chủ lập hiến.

Vai trò thứ ba của Phổ trong quá trình thống nhất nước Đức chính là việc Phổ đã âm thầm chuẩn bị và nghiêm túc theo đuổi kế hoạch thống nhất nước Đức theo con đường của Phổ trong một thời gian dài theo những cách nghiêm túc và kiên quyết nhất có thể. Người ta có cảm giác lãnh đạo quá trình thống nhất nước Đức chính là sứ mệnh của Phổ và Phổ sinh ra là để thực hiện nhiệm vụ đó. Nhiệm vụ đó được Phổ âm thầm triển khai một cách thống nhất từ người đứng đầu vương triều cho đến giới dân chúng và binh sỹ. Trên phương diện này, không có lực lượng nào xứng đáng trên lý thuyết và trong thực tế đủ khả năng để hiện thực hoá kế hoạch trọng đại và nhiệm vụ cao cả đó hơn Phổ.

Vai trò thứ tư của Phổ trong quá trình thống nhất nước Đức giữa thế kỷ XIX được thể hiện trong việc giải quyết vấn đề dân tộc trong các mối quan hệ quốc tế. *Vấn đề nước Đức thế kỷ XIX không chỉ đơn thuần là vấn đề ai lãnh đạo quá trình thống nhất mà là vấn đề thống nhất bằng cách nào và ai là chủ sở hữu quyền lực của một nước Đức thống nhất.* Đó thực chất là một quá trình tranh đua giữa các thế lực chính trị cả bên trong lẫn bên ngoài cũng như cả bên dưới lẫn bên trên trong mối quan hệ với các lực lượng đang cản trở quá trình thống nhất nước Đức thành một

khỏi duy nhất dưới sự lãnh đạo của Phổ. Quá trình này được giải quyết bằng các biện pháp bạo lực quyết liệt nhất có thể thông qua các cuộc chiến tranh biên giới với các nhà nước láng giềng có liên quan trực tiếp.

Vai trò cuối cùng của Phổ trong quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871) chính là mô hình phát triển theo hướng hiện đại mà Phổ đã triển khai thành công trong thực tế không chỉ mang lại cho Phổ một sức mạnh tổng hợp đáng nể ở châu Âu, mà còn trở thành mẫu hình lý tưởng cho nhiều nước khác noi theo. Các thành tựu trong cuộc cải cách đầu thế kỷ XIX trên gần như tất cả các lĩnh vực đóng một vai trò hết sức quan trọng đối với quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871) theo con đường của Phổ. Sự thống trị về mặt kinh tế cùng với sức mạnh vượt trội về mặt quân sự đã mang lại cho Phổ những lợi thế không thể so sánh trong cuộc đua song mã cho vị trí bá chủ thế giới nói tiếng Đức giữa thế kỷ XIX.

Tóm lại, giữa thế kỷ XIX xuất hiện hàng loạt các nhân tố có thể dẫn đến hoàn thành quá trình thống nhất nước Đức. Tuy nhiên, chỉ có Vương quốc Phổ hội tụ đầy đủ các nhân tố chủ quan và khách quan khác nhau để đưa vấn đề nước Đức trở thành vấn đề của Phổ. Đó cũng là lúc Phổ chứng minh được vai trò không thể thay thế của mình trong gần như tất cả các vấn đề hệ trọng của nước Đức. Điều đó cho thấy mặc dù đã trải qua rất nhiều khó khăn và thách thức có lúc đến mức tưởng chừng như không thể vượt qua nổi sau thất bại trước Napoléon Bonaparte trong các trận chiến ở Jena và Auerstadt năm 1806, nhưng cuối cùng Phổ cũng đã thành công trong việc xác lập được vị thế độc quyền của mình trong quá trình giải quyết vấn đề nước Đức thế kỷ XIX và biến cộng đồng các cư dân nói tiếng Đức ở Trung Âu trở thành một công cụ chính trị phục vụ cho các mục tiêu mang tính vương triều của riêng mình. Trên tinh thần đó, vai trò của Phổ trong quá trình thống nhất nước Đức (1848-1871) là độc nhất vô nhị, nhưng hệ quả của nó để lại theo cách thức này cũng có một không hai.

**DANH MỤC MỘT SỐ CÔNG TRÌNH ĐÃ
CÔNG BỐ CÓ LIÊN QUAN ĐẾN
LUẬN ÁN**

1. Nguyễn Mậu Hùng (2019), *Hệ thống đường sắt ở Đức thế kỷ XIX*, Tạp chí Khoa học Xã hội Việt Nam, Số 2 (2019), tr. 91-96.
2. Nguyễn Mậu Hùng (2018), *Vai trò của vương quốc Phổ trong cuộc cách mạng của giai cấp tư sản Đức những năm 1848-1849*, Tạp chí Nghiên cứu Châu Âu, Số 07 (2018), tr. 55-67.
3. Nguyễn Mậu Hùng (2018), *Yếu tố dân tộc và quốc tế trong quá trình giải quyết vấn đề nước Đức thế kỷ XIX*, Tạp chí Khoa học Đại học Huế: Khoa học Xã hội và Nhân văn, T. 127, Số 6C, tr. 167-176.
4. Nguyễn Mậu Hùng (2018), *Cuộc Chiến tranh Áo - Phổ năm 1866 trong quá trình thống nhất nước Đức giữa thế kỷ XIX*, Tạp chí Khoa học và Công nghệ Trường Đại học Khoa học, Đại học Huế, Chuyên san Văn - Sử - Triết, T. 12, Số 3 (8-2018), tr. 151-161.

**HUE UNIVERSITY
UNIVERSITY OF
SCIENCES**

NGUYỄN MẬU HÙNG

**THE ROLE OF THE PRUSSIAN KINGDOM
IN THE UNIFICATION OF GERMANY (1848-
1871)**

Major: World

History Code:

9229011

**SUMMARY OF DOCTORAL
DISSERTATION ON WORLD HISTORY**

The dissertation is registered at University of Sciences, Hue University

Academic supervisor: Prof. Dr. Nguyễn Văn Tân

Reviewer 1:.....

Reviewer 2:.....

Reviewer 3:.....

The dissertation is planned to defend at the Council of Dissertation Assessment of Huế University

Place:.....

Time:.....

This dissertation is archived at the Library of University of Sciences, Hue University and Vietnam National Library.

A. INTRODUCTION

1. Overview

The Unification of Germany in the mid-nineteenth century is a both national and international question, but at the same time a matter of class and age characteristics. The Prussian Kingdom was not the only force that wanted to change the existing order by a new one better for temporarily lost participating parties. Prussia at the beginning was also not the force that could by herself decide all the matters related to her own destiny as well as of other peoples. So why from the situation of nothing to lose in the Treaty of Tilsit in 1807 could Prussia become not only the force that undertook and fulfilled the historical mission of Unification of Germany in 1871 but also changed the political map of Europe and transformed Germany into one of the world's leading industrial powers in the early twentieth century? Why was not only Prussia participating in the mid-nineteenth-century German Unification, but ultimately only Prussia accomplished her ambition, while all other involved forces impotently accepted to see Prussia overcome themselves to grab their own targets. Answering these questions is the reason why the study of the question of *the role of the Prussian Kingdom in the Unification of Germany (1848-1871)* becomes more than urgent.

2. Aim and task of study

2.1. Research aim

- Restoring the complete picture of the mid-nineteenth-century German unification according to the Prussian Kingdom's road.
- Clarifying the special role of the Prussian Kingdom in the German question- solving process during the years of 1848-1871.
- Drawing comparative conclusions on the role of the Prussian Kingdom as well as the characteristics and impacts of the German Unification (1848-1871) on participating parties.

2.2. Research task

- Analyzing subjective and objective factors that contributed to deciding the leadership position of Prussia in the Unification of Germany.

- Explaining why in the context several other factors also took part in, but only the Prussian Kingdom achieved her final goal as desired.

- Evaluating the role, significance, and impact of the mid-nineteenth-century German Unification on related parties.

3. Object and scope of study

3.1. Research object

- The role of the Prussian Kingdom in the Unification of Germany in the years of 1848-1871.

- The subjective and objective factors which influenced decisively the leadership role of the Prussian Kingdom in the nineteenth-century German question-solving process.

- The historical practice of the German Unification (1848-1871) under the leadership of Otto von Bismarck as well as the relationship between the nineteenth-century German question and other related historical processes.

3.2. Research scope

3.2.1. Research period

The period between the year 1848 and 1871 is chosen to focus on in this dissertation. The period is equivalent to the Revolution of 1848-1849 and the Franco-Prussian War 1870-1871.

3.2.2. Research space

This project limits the research space to the historical happenings related to the nineteenth-century German question that took place within territory of the German Confederation 1815-1866 and the later German Empire (1871-1918).

3.2.3. Research question

The mid-nineteenth-century German unification is a complicated issue, but this research focuses only on clarifying:

- Prussian Kingdom's roles in the German Unification (1848-1871).
- International and internal circumstances decisive to the mid-nineteenth-century German unification.
- The nineteenth-century German question-solving process by revolutionary and military option of the Prussian Kingdom from the Revolution of 1848-1849 to the Franco-Prussian War 1870-1871.

4. Sources of material

- Classical documents: including the works of Marxist-Leninism on capitalism and modern bourgeois revolutions.
- Original sources of material in the archives of the Federal Republic of Germany on the 19th century German history and the Prussian Kingdom.
- Studies in various languages on the nineteenth-century German question have been published in various forms.

5. Methodology and research method

5.1. Methodology

The dissertation is carried out based on Marxist-Leninist methodology of historical study on revolutionary processes in modern capitalist countries and the role of the bourgeoisie in the process of formation of the capitalist nation-states.

5.2. Research method

The question of the Prussian Kingdom's role in the German Unification (1848-1871) is approached, studied, and answered by historical and logical methods in combination with other related specialized and interdisciplinary methods. The most typical of this is qualitative, quantitative, analytic, comparative methods.

6. Dissertation contributions

Firstly, the dissertation has set out and contributed to solving one of the most fundamental issues of the nineteenth-century German question in particular and Germany's progress to modernity in modern time in general.

Secondly, the project offers a new systematic perspective on the process and nature of the German Unification (1848-1871) according to the road of the Prussian Kingdom.

Thirdly, the study provides readers with a system of more scientific terms on the nineteenth-century German history to make it easier for Vietnamese researchers to access the question in the later related projects.

Fourthly, this is the first scientific work of Vietnam study in depth and focus on clarifying the role of the Prussian Kingdom in the nineteenth-century German unification.

Fifthly, the research is an indepth reference source for those interested in the nineteenth-century German history in particular and modern European history in general. Of which, a vast number of information materials and scientific conclusions are first published in Vietnam.

7. Dissertation structure

Apart from the introduction, conclusion, reference, and appendix, the dissertation is structured into four chapters:

Chapter 1. An introduction to literature review

Chapter 2. The factors deciding the leadership role of the Prussian Kingdom in the Unification of Germany (1848-1871)

Chapter 3. The Prussian Kingdom with the Unification of Germany (1848-1871)

Chapter 4. Some comments on the role of the Prussian Kingdom in the Unification of Germany (1848-1871)

B. CONTENT OF DISSERTATION

Chapter 1. AN INTRODUCTION TO LITERATURE REVIEW

1.1. Research situation in Vietnam

The study of the nineteenth-century German question in Vietnam has been seriously taken into consideration by different ways and levels. *Prior to 1986*, research on the nineteenth-century German question was indicated in *Giáo trình lịch sử thế giới cận đại* of two History Faculties of Hanoi National University of Education and Hanoi University of Social Sciences and Humanities. The German Unification (1848-1871) was only briefly mentioned as part of the modern bourgeois revolutions in the general movement of humanity in the transition stage from societies of classes, class exploitation, and class struggle towards classless and absolutely equal societies. *Since 1886*, the nature of the mid-nineteenth-century German Unification was basically seen as a modern bourgeois revolution in *Curriculum on bourgeois revolutions in modern time* of Nguyễn Văn Tân [35, p. 57-70]. There is generally a shortage of monographic and in-depth scholarly works in Vietnamese on German history in general and the role of the Prussian Kingdom in the nineteenth-century German question-solving process in particular.

1.2. Research situation in the world

1.2.1. The role of the Prussian Kingdom in the mid-nineteenth-century German Unification through internal issues of the German Confederation 1815-1866

The Prussian Kingdom's role in the German Unification (1848-1871) was partly mentioned as part of *the general German question* in *The European Powers and the German Question, (1848-1871)*, *the dualism between Austrian Empire and Prussian Kingdom* in *Die Führungsschichten in Österreich und Preußen 1804-1918*, *the influential figures in German History From Napoleon to Bismarck, 1800-1871*, *the*

previous forms of state organization of the German Empire in (1871-1918) in Vom Deutschen Bund zum Deutschen Reich, the revolutions in Die deutsche Revolution von 1848/49... However, the research focus and method of approach of these scientific works, although closely related, are fundamentally different in nature. It is the difference in methods of approach which makes the results attained relatively dissimilar as well.

1.2.2. Prussian Kingdom's role in the nineteenth-century German question-solving process through relations with other countries

This way of approach does not consider the nineteenth-century German question as the sole research focus. The German Unification (1848-1871) is instead seen as an integral part of other related historical processes. Of these, the most typical is the direction of approach through *wars with other countries* in *The Wars of German Unification*, *diplomatic relations in Germany and the French Revolution*, *other contemporary historical trends in The Rise of German industrial Power 1834-1914...* However, none of these addresses the question of *the Prussian Kingdom's role in the German Unification (1848-1871)* as their topic content and research focus.

1.3. Remaining questions

The study of the nineteenth-century German question in developed capitalist countries covered almost every aspect and essential element of the German Unification (1848-1871). However, all of these studies have not addressed the question of *the role of the nineteenth-century German Unification of the Prussian Kingdom* as object of study. Instead, they consider this process based on factors that are both cooperative and competitive on the road to power of Prussia rather than qualitative roles. This reality requires Vietnamese research communities to prioritize the quantitative elements rather than the qualitative processes in order to assess the historical occurrences more accurately.

Chapter 2. DECISIVE FACTORS FOR THE LEADERSHIP ROLE OF THE PRUSSIAN KINGDOM IN THE UNIFICATION OF GERMANY (1848-1871)

2.1. International and regional context

2.1.1. International context

The period of the mid-nineteenth century was one of the stages of most significant changes in human history. Among which were the modern bourgeois revolutions, the industrial revolutions, the scientific-technological inventions. At the same time, imperialism began to expand colonial invasion and conquest worldwide and the class conflict between the bourgeoisie and the proletariat began to manifest as the class struggles for survival. The imperialistic contradictions between the capitalist-developed countries, although not yet feasible to turn into world war, also signaled the uncertain futures of human being. The Unification of Germany (1848-1871) emerged in the international context of fundamental and decisive transformations of the age.

2.1.2. Regional context

Europe in the years of 1815-1866 was in the operating trajectory of the restored order established at Vienna Congress in 1815. The only problem that significantly changed the map of European politics in this period was the German Unification (1848-1871). This process was theoretically influenced by all the occurring currents in contemporary Europe. However, only France, Russia, and England were in reality capable to make the nineteenth-century German question take place by their own ways to a certain degree. There was almost no major happening in contemporary German-speaking communities without consulting the French, while the interest and attention of Russia as well as Britain in the German question was in a more limited degree.

2.2. Situation of Germany in the mid-nineteenth century

2.2.1. Political situation

There was no true Germany in the mid-nineteenth century, but there were only kingdoms, grand duchies, duchies, autonomous areas of the German Confederation 1815-1866. 41 individual political entities was separately governed by independent authorities with state apparatuses organized by different modes. All may be called states with various degrees of development. However, there was a natural flow silently oriented to common national sentiment [177].

2.2.2. Economic situation

One of the most urgent issues of mid-nineteenth-century Germany was to unify national market, currency, measurement system, tariff system, transportation system, and abolish all barriers in travel and goods exchange. However, *agriculture* was still dominant in all member states of the German Confederation 1815-1866 [114, p. 111]. In 1864, 45,36% of Prussian population (8.388.831 people) worked in agriculture [175, tr. 3]. Meanwhile, the *industrialization* took place strongly in the post-revolution of 1848-1849 [122, p. 363] in Prussia. At the end of that period, coal production of this kingdom rose by 800%, iron output increased by 1.400%, while steel production grew up by 5.400% [89, tr. 494]. Nevertheless, in 1807, there remained two different systems of currency in the North with 14 Taler and the South with 24 Gulden. In such a context, the birth of the Prussian Customs Union in 1834 was an urgent need for economic development and political unity of contemporary Germans. This situation also influenced partly the nature and characteristics of the German Unification (1848-1871).

2.2.3. Situation of culture and education

Compared to political and economic issues, mid-nineteenth-century Germany was not culturally and educationally too problematic. The German-speaking communities in Central Europe was a homogeneous

unity of language, anthropology, and geography. However, their problem was the non-stoppable disputes over political power, economic interests, and social conflicts. Meanwhile, in 1850 both Prussia and other German-speaking states in Central Europe belonged to the group of countries with the lowest illiterate population in Europe [159]. It means that the mid-nineteenth-century Germany had a very basic advantage thanks to the homogeneity of language and race, which is in reality the core issue to overcome of the state unifications in human history.

2.2.4. Social situation

Mid-nineteenth-century Germany experienced several fundamental transformations leading to the changes of social structure of this country. Traditional classes still existed in a variety of different forms. Simultaneously, a number of new classes appeared. The industrialization after 1850 created dramatic economic and social changes that facilitated the emergence of an urban proletariat and a new industrial middle class [157]. The German bourgeoisie emerged strongly in the early period of the German Confederation 1815-1816, but was forced to withdraw from the German political stage in the second half of the nineteenth century, while the aristocracy was object of the German Unification (1848-1871). The mid-nineteenth-century German society was not only divided in terms of politics and conflicted by economic interests, but also contained social contradictions between classes and interest groups which was not easy to set down fully in short term by normal means of purely administrative tools as usual. This proves that Germany was facing inevitably political and social upheavals. In other words, by the middle of the nineteenth century, Germany contained almost all the necessary factors in economy and politics as well as society and culture for the outbreak of a revolution under the banner of national unification.

2.3. Possibilities for the nineteenth-century German question

2.3.1. Class possibilities in the Unification of Germany (1848-1871)

Of all the class solutions to the mid-nineteenth-century German question, the biggest threat to Prussia came from revolutionary activities of suffering masses under the leadership of petty-bourgeois intellectuals. In practice, the first solutions to the German question-solving process were the class-based options following French model of 1789. However, the Revolution of 1848-1849 eliminated nearly all possibilities of solving the German question by revolutionary roads of non-aristocratic classes.

2.3.2. National possibilities of member states of the German Confederation 1815-1866

In the mid-nineteenth-century European circumstance, the German question could only be decided by the main tendencies of national development, including: Austria, Prussia, and the third Germany, but no solution was more feasible than the possibility of the Prussian dynasty. Prussia had a real and serious ambition with the plan of Unification of Germany of only the German themselves. Prussian plan was in line with the common tendency of development of the modern nations, which had already long become traditional in Western Europe.

2.3.3. International possibilities of great powers

The nineteenth-century German question had a significant impact on security and political situation of the whole contemporary Europe, but only a few major powers were able to participate decisively in the Unification of Germany (1848-1871). While the Germans looked at the French with an attitude of admiration and respect following what they had done in the revolutions from 1789 to 1848, they listened to the Russians with a fear of being invaded, and followed the British with a learning attitude. In that context, France was the biggest international obstacle to the nineteenth-century German question-solving process.

Chapter 3. THE PRUSSIAN KINGDOM WITH THE UNIFICATION OF GERMANY (1848-1871)

3.1. The Prussian Kingdom in the Revolution of 1848-1849

3.1.1. The Prussian Kingdom with the revolution of the labor masses

Prussia was both a leader of the unification and a rival of the revolution, but Hohenzollern House also viewed the revolutionary forces as a threat to Prussia's survival. Therefore, the two sides stand on two different front lines in the three main waves of revolution, namely *The March Uprisings of 1848, the second wave of revolution after the March Uprisings of 1848 until the Empire Constitution Protection Movement, revolutionary waves in May 1849*. Street revolutions forced William IV to accept press freedom, convene parliamentary delegates, hold parliamentary elections, enact constitution, prepare to reform the German Confederation 1815-1866, and support the Unification of Germany [164, p. 5]. This shows the fact that the suffering labors still supported the bourgeoisie on the way to find a new solution to the nineteenth-century German question, but the most benefited from the Revolution of 1848-1849 were the aristocrats and princes of Austria and Prussia [61, p. 3].

3.1.2. The Prussian Kingdom with the Revolution of the bourgeoisie

Theoretically, the feudal nobility is usually a revolutionary object of the bourgeoisie. However, in the case of the mid-nineteenth-century Germany, the Prussian feudal nobility played a decisive role in the future and fate of the German bourgeoisie. The German bourgeoisie played a supernumerary dual role and depended decisively on the Prussian dynasty. During the Revolution of 1848-1849, this relationship was expressed in three main aspects. *In essence*, class contradictions between the bourgeoisie and the feudal aristocracy in Prussia were not so intense that they must destroy each other in normal conditions. On 15th March

1848, violence broke out in Berlin and the revolutionary atmosphere of the masses went up, Friedrich Wilhelm IV had to accept concessions and meet the legitimate requirements of the bourgeoisie. However, when the revolutionary storms of the masses ended, Prussia immediately launched counterattack. This is most obviously demonstrated by the *Frankfurt National Assembly* and the *Crown Gift* on 28th March 1849. It means that Prussia played a vital role in the Revolution of the bourgeoisie. Wilhelm's rejection of the offered throne on April the 3rd, 1849 also officially ended the revolutionary road of the German bourgeoisie.

3.2. Consequence of the Revolution of 1848-1849 for the Unification of Germany

3.2.1. The failure of the revolutionary road of the industrial classes

The Revolution of 1848-1849 nearly defeated the German bourgeoisie completely. The German political scene later on belonged to the right-wing force of the feudal nobility and the leftist groups of the suffering masses. Although the lower masses were the majority of the population, their revolutionary road was facing challenges in two aspects: *model class* and *class nature*. The political modernization in Germany failed to catch up with the development pace of industrialization. As long as that condition still existed, the democratization of social relations would remain alienated from Germany [156, p. 16]. German society until the Second World War, was for this reason considered an imperfect modern society [156, p. 7, 9]. The failure of the bourgeoisie and the prevalence of the Prussian Junkers following the Revolution of 1848-1849 led to serious consequences for the history of Germany as well as that of humanity later.

3.2.2. The rise of feudal-aristocratic nationalism

The key point of the Unification of Germany (1848-1871) was the fact that in difference from other parts of the world where labor masses and

the emerging bourgeoisie were often the victors over the dynastic forces. However, this phenomenon did not occur during the advancement to modernity in the nineteenth-century Germany. One disadvantage for non-nobility and also the advantage for the nobility was the ruling in the split conditions of feudal dynasties. The division into a number of small states allowed the feudal nobility to control the areas they owned at the maximum level of possibility. This is entirely consistent with a universal rule of all humanity. Where the feudal aristocracy is strong, there the non-nobility is weak and vice versa. The German bourgeoisie died prematurely in the Revolution of 1848-1849. The historic mission of leading Germany on the road to modernity was since given into the Prussian dynasty's hands voluntarily. The years following the Revolution of 1848-1849 were, therefore, the rise of the Prussian militarism in Germany.

3.2.3. Historical mission of the Prussian Kingdom

After the Revolution of 1848-1849, the German Unification (1848-1871) turned into the struggling stage among states of the German Confederation 1815-1848. This issue had been prepared in a relatively long time with the emergence of several factors such as the firm advancement of Prussia, the appearance of Bismarck, and finally, carried out by three wars. Of these, the most important is Prussian mission in the elimination of the revolutionary road of non-aristocratic forces from the nineteenth-century German question-solving process in the Revolution of 1848-1849. The second is the unification of the majority of the German patriots into a unified front under Prussian leadership in the role of the protector of freedom for the German residents [73, p. 5-59] from the invasion of external forces. The Revolution of 1848-1849, therefore, officially established the leadership position and entrusted the task of realizing the mission of the German Unification (1848-1871) for Prussia.

3.3. The Prussian Kingdom in the German Unification 1864-1871

3.3.1. The Prussian Kingdom in the wars with Denmark and Austria in the years of 1864-1866

3.3.1.1. War with Denmark in 1864

The question of the northern border was resolved quickly and consistently in the conflict over Schleswig-Holstein in 1864. Both the duchies eventually belonged to Austria and Prussia. This appeared to be a great victory for the German states, but it was in fact the origin for a new war that Prussia was really expecting for her further ambition on the road to the first German Unification in history. The conquering of the two duchies was therefore only the first step in the effort to unify German states under Prussian rule and at the same time gave a clear signal to the birth of a new power in European continent which could destroy or at least destabilize the balance of the existing order in the old continent.

3.3.1.2. War with Austria in 1866

The Austrian-Prussian War of 1866 was the end for the long-termed dualism between two arch-enemies of the German-speaking communities in Central Europe since the birth of the Prussian Kingdom in 1701 until the time Austria had to withdraw from the German Confederation 1815-1866 after the Austrian-Prussian War of 1866. The civil war of the German brothers is one of the most important turning points of the nineteenth-century German question-solving process. It is a key issue that as long as it was not resolved, the German Unification (1848-1871) would not be completed. Following the victory over Austria in 1866, Prussia began to affirm her internal power over the German-speaking states, but Austria also had more time and conditions to take care of the matters in the Eastern borders [84, p. 906-908].

3.3.2. The Franco-Prussian War and the completion of the German Unification in the years of 1870-1871

3.3.2.1. The Franco-Prussian War of 1870-1871

The final issue of the mid-nineteenth-century German Unification was the Western border and the conquest of the Southern states which was not members of the Northern German Confederation 1866-1871. The answer to the question came from the battlefield, but the industrial revolution gave the Germans some certain advantages in using the railway system effectively for the transportation of troops [73, p. 219-221]. The Franco-Prussian War of 1870-71 was not only the historical final match of the nineteenth-century German question, but also an opening crack for the disintegration of the order established at the Vienna Congress in 1815 to redraw European political map in the most beneficial way for emerging powers. Prussia since then not only dominated the German-speaking world, but was also in the advancement to control Europe by her own way. The Franco-Prussian War therefore resolved one of the greatest matters of nineteenth-century Germany by Prussian aspiration and made profound changes in European history.

3.3.2.2. Completion of the German Unification

On 18th January of 1871, Prussia's William I declared himself German Emperor at the Palace of Versailles of France [164, p. 9-10]. Victory over the French in the years of 1870-1871 led Prussia to become the absolutely leading force in the new empire of the Germans [73, p. 434-454] and has become one of the most powerful countries in Europe since then. That is the result of the German smaller solution without Austria. The new Germany was ruled by a federal government led by Bismarck, consisting of 25 member states. Formally, Bismarck's government represented a democracy, but it was actually directed by a monarchy whose chief representative was Bismarck himself. A new constitution for

the German Empire was issued by Bismarck, but it was only an extension of the Constitution of the North German Confederation. Under Bismarck's leadership, the German Empire achieved within less than a decade what the remaining European powers had attempted for decades.

3.3.2.3. *Cause of success of the German Unification (1848-1871)*

It can be asserted that no change could bring unity to Germany in the mid-nineteenth century without the *appearance of Bismarck*. However, *Prussian integrated power* in almost all aspects is also a decisive factor for the success. In 1864, the Prussian army had 222,029 people (1.2% of the population), but Hannover only had 26,758, Hessen-Kassel 12,856, Nassau 5,495, Frankfurt am Main 895 [175, p. 3]. In 1867, Prussian total budget reached 169,066,773 Taler. In 1863, Hannover's total revenue was 19,936,300 Taler, Hessen-Kassel 4,678,000, Nassau 3,026,800, Frankfurt am Main 1,473,000 [175, p. 3, 4]. In 1865, Prussian total population was 19.445 million (14,785 million in the German Confederation 1815-1866, 43% of the entire federation population), but Austria's population (within the German Confederation 1815-1866) was only 13.865 million, and much more than the remaining German states [125, p. 103]. After 1866, the Prussian territories were expanded to about 348,607 km² with 23,577,939 people, but all the Southern states had a total of 114,202 km² with 8,524,460 people [175, p. 1-2]. In 1910, Prussia accounted for 64.42% of territorial area, 61.53% of population, 65.38% of permanent military force, 66.6% of railway length, 59.44% of seats in the Upper House of the Second German Empire (1871-1918) [166]. Nevertheless, another important institution in the nineteenth-century German question-solving process is the *Prussian Customs Union*. In addition, *international context* also contributed to the success as well as shaping the identity of the German Unification (1848-1871).

Chapter 4. SOME COMMENTS ON THE ROLE OF THE PRUSSIAN KINGDOM IN THE UNIFICATION OF GERMANY (1848-1871)

4.1. An evaluation for the role of the Prussian Kingdom

4.1.1. Class comparison

The first signs of change in the of the Vienna Congress in 1815 were the urgent requirements of social and political forces of classes. Each class had different aspirations and ways of approaches to the the nineteenth-century German question. However, the Unification of Germany (1848-1871) demonstrated that military power and state interests often outperformed abstract mental power and sole class interests [98, p. 71-80]. In reality, no class force in the nineteenth-century Germany was strong enough to challenge the survival of individual German-speaking states. This circumstance transformed the German question to the Prussian issues rather than a class matter, but it was actually only a monarchical question.

4.1.2. National comparison

The nineteenth-century German question was actually a national issue decided by three nationally main directions, including Austria, Prussia, and the third Germany. While Austria and the third Germany were temporarily satisfied with an order that they were unable to do nothing more, the most powerful protesting force against the order of the Congress of Vienna in 1815 was the Prussian monarchy. Therefore, of all the alternatives to the mid-nineteenth-century German question, only Prussian Kingdom's solution, in close relation to the smaller German option of the bourgeoisie, was the most feasible, because it met the inevitable demand of development of the contemporary German-speaking communities in Central Europe and urgent requirements of the age for the advancement of Prussia.

4.1.3. International comparison

The nineteenth-century German question was closely linked to European security and politics, but only a few major powers were able to participate decisively in the Unification of Germany (1848-1871). Most of the contemporary international factors favored the solution of keeping the existing status quo, especially France, Austria, and Russia. However, the matter is that each country pursued a different goal and by different modes of approach. A powerful Central Europe under Prussian hands never received the sympathetic look of the mentioned powers. Prussian role not only provided a precise and definitive orientation to the nineteenth-century German question, but was also shown through a continuous development process in order to fulfill the mission of solving the nineteenth-century German question of Prussia.

4.2. Characteristics of the Unification of Germany (1848-1871)

4.2.1. The role of Bismarck, the Hohenzollern, and the Junker in the German Unification (1848-1871)

While Bismarck and the Hohenzollern House were indispensable factors, the ruling feudal aristocracy of the Prussian Kingdom was one of the most important political forces and the most influential social forces of the German Unification (1848-1871). Bismarck was not the person who set the initial foundation and created the idea for a united Germany, but what he achieved made it become possible in practice. Military power can allow Prussia to win landmark victories, but Bismarck's importance was shown in the style he combined all seemingly hopeless elements together in a genius way. That is the style of leadership by action more than speech that Bismarck himself used unexpectedly successfully in the Prussian constitutional crisis in the early years of the 1860s. Bismarck was not only the soul of the German Unification (1848-1871), but also an elite representative for the supreme power of the

Hohenzollern House as well as a symbol of Prussian nobility, namely Junker. It is in practice shown that the Unification of Germany (1848-1871) was a dynastic question of the Hohenzollern House as well as of the ruling feudal nobility of the Prussian Kingdom rather than that of the entire ruling feudal aristocracy of the mid-nineteenth-century German-speaking states.

4.2.2. The bourgeois revolution from above through wars with outsiders

The German Unification (1848-1871) is not only a bourgeois revolution from the top down through wars with the outside, but actually also an expansion of Prussian sphere of influence and power over almost the entire German-speaking communities in Central Europe. The German Unification (1848-1871) is therefore essentially the prussianization of Germany by the way of the military wars of the famous nobility of Junker through resolving conflicts with the outside instead of civil wars with the internal class forces. The failure of the Revolution of 1848-1849 forced the rising and divided bourgeoisie of German-speaking states not only to withdraw from the political arena of the German Confederation 1815-1866, but also nearly cede their leading mission of the German-question solving-process in the years 1848-1871 for Prussian feudal nobility. It is supposed that the German bourgeoisie had to stand up to raise the flag of national formation in order to gather forces and directly complete the mission of national unification from the bottom up. However, the Revolution of 1848-1849 extinguished all hopes of the bourgeoisie and forced the Junker nobility which increasingly became more bourgeois performed the task by three wars with neighboring countries, including: Denmark in 1864, Austria in 1866, and France in the years of 1870-1871. This makes the mid-nineteenth-century German Unification more similar to Italian

Unification than that of other modern bourgeois revolutions where national elements and class factors often play dominant roles.

4.3. Impact of the Unification of Germany (1848-1871)

4.3.1. On the structural parts of Germany

While most of the authorizing feudal dynasties had to disappear, the German did not need to maintain a voluminous state apparatus. The disappearance of individual states also facilitated the formation of a unified national market. The Prussian feudal nobility benefited most as the leadership class of the unification and ruling class following the unification. The mid-nineteenth-century German Unification in this respect was just a process of advancement to power of the Prussian aristocracy from the scale of the Prussian Kingdom's territories to the whole territories of the Second German Empire. The birth of the German Empire in 1871 for this reason opened a new chapter in the history of ethnic communities in Germany, but *the Unification of Germany under the leadership of Prussia, Germany was united but there was no freedom*. Simultaneously, the unification by the Prussian option did not facilitate the liberation of the strata of labor as well as the weaker ethnic groups.

4.3.2. On the whole Germany as a nation

The whole Germany as a nation benefited most from the German Unification (1848-1871). The unification of 1848-1871 brought Germany special opportunities to enter a golden phase in the advancement to modernity. In the Vienna Congress's order, German states were divided into small ones and dependent on outsiders for security and defense, Germany following the unification of 1871, became a new force in Europe able to determine all their own issues as well as redraw the European map in the most beneficial way for themselves. In the mid-nineteenth century, German economy was

dominated by backward agricultural productions, to the early twentieth century, Germany rose to the top of Europe and the second in the world. A united Germany allowed them to maximize all possible resources to develop the country. The best result is the position of Germany's world power in the early twentieth century. It can be seen as one of the most golden development stages of the German-speaking world in Central Europe throughout their history of advancement to modernity. However, the tremendous growth of Germany placed the world in a very tense situation because of the imperial ambitions of the ruling class of this country. Therefore, although no century can help to define Germany more clearly than the nineteenth century, Prussia's old order planned in the long term for bankruptcy of the entire nation [119, p. 123].

4.3.3. On international factors

The Unification of Germany (1848-1871) brought with it several potential risks of instability to the *neighbouring countries* as well as to the *countries of direct competition* with Germany for their own core interests in the international arena. Germany was located on the other side of front line of the *national liberation movements* as a colonial empire. Both *the communist movement and international workers* and the mid-nineteenth-century German Unification began with the Revolution of 1848-1849 and ended the foundation stage with the Franco-Prussian War of 1870-71. *The Franco-Prussian War of 1870-1871 was the first imperial war to produce the first state model of the proletariat in reality.* The Unification of Germany (1848-1871) took place at a time when the *industrial revolution* began to emerge in this country and in practice both processes had mutual influence and impact on each other. The German Unification (1848-1871) therefore gave Germany more advantages as a nation rather than the international factors.

C. CONCLUSION

The mid-nineteenth century German Unification took place under the influence of a variety of different subjective and objective factors, in which the Prussian Kingdom played a major role in both domestic and foreign affairs. In domestic affairs, Prussia tried to bring the member states of the German Confederation 1815-1866 into a unified block that is both stronger and firmer. In terms of foreign relations, Prussia also attempted to unite German-speaking communities into a European leading force on nearly all aspects in the form of community organization of a modern nation-state. The fulfillment of that mission is also the completion of the Prussian role as the most deserving power for the leadership position of the Unification of Germany (1848-1871).

The first role of Prussia in the Unification of Germany (1848-1871) was shown in the fact that this country was entrusted with the management of the western areas of the Rhine River on the border of France. This action of the Vienna Congress in 1815 seems to imply implicitly that apart from Prussia there were no other members of the German Confederation 1815-1866 capable of undertaking the mission of protecting the German-speaking communities in Central Europe from the danger of the western giant neighbor which had entered a relatively high state of development. Since then, Prussia also joined the ranks of Europe's leading powers and second powerful states of the German-speaking world. Although it was not the highest position for which Prussia was aiming, it was enough for Prussia to handle the internal affairs of the German speaking-world by herself.

The second role of Prussia in the nineteenth-century German question was expressed in the elimination of the revolutionary elements of the bourgeoisie and the suffering masses from the process of solving the nineteenth-century German question. Shortly after the German

Confederation 1815-1866 was established, there were a number of revolutionary movements of the masses against the order arranged by the European powers for the interests of the feudal aristocracy. In that context, Prussia had clearly shown the role and responsibility of an elder in the pacifications to maintain the order of the feudal nobility. This action of Prussia took over the full faith of other feudal dynasties in the fighting against the non-nobility. The culmination of this took place as the Prussian King Frederick William IV bluntly rejected the crown gift from the Frankfurter National Assembly of the bourgeoisie on April 3rd, 1849 for a united German state under the protection of the Prussian Kingdom, but the real power was in the hands of the parliament under a constitutional monarchy.

The third role of Prussia in the Unification of Germany was Prussia's secret preparation and serious pursuit of the German Unification plan according to the way of Prussia for a long time in the possibly earnest, most persistent, and resolute ways. It was sensed that leading the Unification of Germany was the mission of Prussia and Prussia was born to fulfill that task. That task was silently carried out by Prussia in a systematic way from the head of the dynasty to the people and soldiers. In this regard, no other force was theoretically worthy of and in fact capable to realize that great plan and task more than Prussia.

The fourth role of Prussia in the mid-nineteenth-century German Unification was demonstrated in the solving of the national question in the national relations. The nineteenth-century German question was not merely the matter, who led the unification process, but how the Unification of Germany took place and who was the owner of the power of a unified Germany. It was actually a process of competition between the political forces both inside and outside as well as both below and above in relation to the forces that were hindering the Unification of

Germany into a single state under the leadership of Prussia. This process is resolved by the most violent measures possible through border wars with neighboring countries directly involved.

The last role of Prussia in the German Unification (1848-1871) was a modern development model that Prussia implemented successfully in practice. This not only gave Prussia respectfully real potential in Europe, but also became the ideal model for other countries to follow. *The achievements in early nineteenth century reforms played a very important role in the German Unification (1848-1871)*. Economic dominance combined with military superiority provided Prussia with incomparable advantage in the dual competition for the hegemonic position of the mid-nineteenth-century German-speaking world.

In conclusion, in the mid-nineteenth century there appeared a number of factors that could lead to the completion of the German Unification, but only the Prussian Kingdom was able to possess enough differently subjective and objective factors to transform the German question to the matter of Prussia. The role of Prussia in the Unification of Germany (1848-1871) is unique, but the consequence left on this way is also unmatched. This shows that in spite of having experienced a number of difficulties and challenges that had sometimes been seemingly unthinkable to overcome following continuous defeats by Napoleon Bonaparte in the battles of Jena and Auerstadt in 1806, but finally Prussia was successful in establishing her monopolized position in the nineteenth-century German question-solving process and used the German-speaking communities of Central Europe as political tools to serve her own dynastic goals. It was also the time that Prussia demonstrated her irreplaceable role in almost all major questions of Germany. In that spirit, Prussia's role in the Unification of Germany was unique, but the consequence left in this manner was unmatched as well.

LIST OF PUBLICATIONS RELATED TO THE DISSERTATION

1. Nguyen Mau Hung (2019), *Railway system in Germany in the 19th century*, Vietnam Social Sciences, No. 2 (2019), pp. 91-96.
2. Nguyen Mau Hung (2018), *The Kingdom of Prussia's Role in the German Bourgeois Revolution of 1848-1849*, European Studies Review, No. 7 (214), pp. 55-67.
3. Nguyen Mau Hung (2018), *National and international elements in the process of solving the nineteenth-century German question*, Hue University Journal of Science: Social Sciences and Humanities Issues, Volume 127, Number 6C, pp. 167-176.
4. Nguyen Mau Hung (2018), *The Austrian-Prussian War in 1866 in the unification of Germany in the middle of the nineteenth century*, Journal of Science and Technology, University of Sciences, Hue University, Issues in Literature - History - Philosophy, Volume 12, No. 3 (8-2018), pp. 151-161.